

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՄԵՐԱՐԳՅՈՒՆՆԵՐ

ԶՄԻՌՆԵՐԱՅ ԸՆԴԱՐԱԹ 13 ՄԱՅԻՍ 1867

ԹԻՒ 805

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՄԵՐԱՐԳՅՈՒՆՆԵՐ

ԶՄԻՌՆԵՐԱՅ 13 ՄԱՅԻՍ

Ինչպէս կը յուսացուէր, ի նոտան ի մէջեղած մեծ տէրութեանց խորհրդակցութիւնը յաջող վախճան մի ունեցաւ: Այսինքն ի խաբէնպուրի խնդիրը բաւականաբար լուծուեցաւ և մատուցող պատեհաբար մը վախճան բոլորովին փառաբանեալ ի մեծ ուրախութիւն սրտի բարեկամաց խաղաղութեան:

Այս խնդրոյն կարգադրութեանը համար Մայիսի 11ին ըստ նոր առումի գաշնադրութիւն մի ստորագրեցաւ, որուն բովանդակութիւնը այս է.

Ի խաբէնպուրի վերայ՝ Հոլանտայի թագաւորին ունեցած իրաւունքը հաստատուն պիտի պահուի: Այս դքսութիւնը չէզոք պիտի ըլլայ ընդ երաշխաւորութեամբ տէրութեանց, որ վերջոյ իշխան գաշնադրութիւնը ստորագրեցին: Բրուսելոյ տէրութիւնը իր զօրադրերը պիտի հանէ ի խաբէնպուրի բերդերէն, զորոս Հոլանտայի թագաւորը՝ որ միանգամայն ի խաբէնպուրի դուքս է, պիտի փոխանէ և այս երկիրը բաց քաղաք մի պիտի մնայ:

Այս կերպիւ ի խաբէնպուրի խնդիրը վերջաւորուեց: Եւրոպայի խաղաղութիւնը ապահովուած է, իսկ առանձին շատ կենցաղ ազատ անձինք այս խաղաղութեան անողութեանը վերայ վստահութիւն չունին, և կը յաւելցնեն թէ աւելի մը աւելի չկրնար հաստատուն մնալ: Ստորոգյալն է, որ գինեւորական պատերազմութիւնները թէ՛ Վաղղիոյ մէջ թէ՛ Բրուսելոյ մէջ կը շարունակուին ընդարձակ կերպիւ: Հեռաւարտ հասարակաց կարծիքը այն է որ շուտ կամ անապահ մեծ պատերազմ մի պիտի հրատարակուի այս երկու ազգաց մէջ: Ինչ պատճառաւ արդեօք և՛ հեռաւարտ յօդուածը՝ զոր գաղղիական լրագրէ մի կը թարգմանեմք, պիտի բացատրէ զայն:

Այնքալ տարուան ըրած երեւելի յաղթութիւններէ ետեւ, Բրուսելոյ փութացաւ նոր կարգադրութեանց ներքեւ գնել զՎերմանիան՝ նպատակ ունենալով իւր մասնաւոր օգուտը: Այսինքն սկսաւ գերմանական գաշնադրութիւնէ վերջոյ զԼեւալան, որ անոր բնական հակակշիռն էր, երկրորդ շատ նահանգներ բռնութեամբ միաւորեց իրեն հետ: Երրորդ՝ ուրիշ նահանգներ ալ միաւորեց նոր գաշնադրութեամբ մի որ հինէն աւելի սեղմալ է, այն է Զիւսթային գաշնադրութիւնը: վերջապէս Վերմանիոյ Հարաւային տէրութեանց հետ ալ այնպիսի գաշնեց ըրաւ որպէսզի շուտ կամ անապահ կարող ըլլայ զանոնք կը լինելու, իսկ առայժմ անոնց զինուորական զօրութեանց ինքը պիտի հրամայէ: Մէկ խօսքով Վերմանիոյ կայսերութեան հիմունքը գրաւելու այս վիճակին մէջ Վաղղիոյ՝ որ առաջին իր սահմանադրոյն վերայ բաժանեալ գաշնադրութիւն մի ունէր, որուն մէջ իրարու անողութեան երկու տէրութիւնները հակակշիռ կը կազմէին, Վաղղիոյ՝ կը սեղմէ, իւր առջեւ ունի այժմ մեծ ժողովուրդ մի: որ մէկ կամք, մէկ քաղաքականութիւն և միացեալ մէկ զօրաբանակ ունի:

Բրուսելոյ անյեալ տարուան իւր յաղթութիւններէ ետեւ, ամենէն չխորհեցաւ իւր զօրութեանը սահման մի գնել և անոր հաստատութիւն տալ սահմանափակ ընելով զայն: Ինչհետեւ անոնց օգոստոս, Կիլոմ թագաւորը չվարանեցաւ ծանուցանելու թէ իւր միտքը նորոգելէր զՎերմանիան: և զործքով իւր խօսքը հաստատել ուղեւոր, տեսանք որ Վերմանիոյ վերջապատութիւնը քանի մը ամիս չուրեց Զանիմարքի իրաւունքը Զիւսթային Հիւսթային մէջ, Սեպտեմբերին իրաւունքը ի խաբէնպուրի մէջ, և բանախօսութիւններ ըրաւ Հոլանտան Զիւսթային գաշնադրութեան մէջ առնելու:

Եւրոպայի իւր միութիւնը ի դորձ գրաւ, փութացաւ Վաղղիոյ սահմանադրութիւնը թող տալու: Վաղղիոյ՝ իրեն փոխարինութիւն մի: Բայց միաւորեալ Վերմանիան և ոչ թող կուգէ տալ Վաղղիոյ, որ ծախու առնու զԻ խաբէնպուրի, և կամրացնէ իւր ամեն բերդերը՝ որոնք սպառնական են Վաղղիոյ ժողովրդեան ապահովութեանը համար:

Այս կայսրութիւնը՝ որ 1866ին գեպերէն ծագեցաւ, անտանելի է ըստ ամենայն մասին, ինչ թէպէտ մեծ տէրութեանց միջամտութիւնը կըցաւ համալին զԲրուսելոյ որ ի խաբէնպուրի բերդերը պարպէ, բայց ամենազոյաւ խնդիրը անլուծելի կը մնայ թէ Բրուսելոյ իւր սահմանաց մէջ չաճփոխուի:

Ինչպիսիք թէ ի խաբէնպուրի խնդրոյն մէջ Վաղղիոյ կը լինի ծոց ուղեւոր ի սէր խաղաղութեան, միթէ կրնայ լուր կենալ երբ յիշեալ տէրութիւնը ձեռք գարնէ տիրելու Հարաւային գաշնադրութեան մէջ գտնուած ամեն բերդերուն որ Վաղղիոյ սահմանագիծին կը հսկեն: Եւ թէ թող տան Բրուսելոյ արեւել իւր և է պատճառաւ, այս ամեն բերդերուն: Կարելի է ձայն չհանել այն օրը՝ յորում պարտաւորեալ կամ համադրէ զՀոլանտան Զիւսթային գաշնադրութեան մէջ մտնելու:

Վերջապէս թէ թող տրուի Բրուսելոյ համաձայնելի Հոլանտայի հետ և ընկճել զՏանիմարքը: Կարելի է լուր կենալ երբ բաւականապէս զօրաւոր պիտի ըլլայ Արեւելեան խնդիրը լուծելու գործակցութեամբ Բրուսելոյ և անոնց հաճութեան Վաղղիոյ տէրութեան: Ընտելա՛ւ, ուրեմն շուտ կամ անապահ մեծ պատերազմ մի կը տեսնուի այս երկու տէրութեանց մէջ:

Հայտնի է որ ժամանակէ մը ի վեր՝ վասն զանազան պատճառաց, քաղաքական յարաբերութիւնները գրեթէ դադարած էին Բրուսելոյ և Հոլանտայի միջեւ: Բայց այժմ Վաղղիոյ լրագրի կը ծանուցանէ թէ յիշեալ երկու կառավարութեանց մէջ հաշտութիւն եղեր ու բարեկամական կապակցութիւնները վերահաստատուեցին: Այս հաշտութեան ետեւ՝ բոլորիսցի կը լինէր հրաւիրուել իւր եպիսկոպոսներէն հետեւ կենալ ամեն կերպ միջամտութիւնէ քաղաքական գործոց՝ և չգործածել իւր ազդեցութիւնը այնպիսի նպատակաց համար, որոնք հակառակ են Բրուսելոյ կառավարութեանը: Այն քահանայները՝ որոնք Հոլանտայի հասած այս պատերազմներուն գէտ կը գործեն, երկեղեցական պատիժներով պիտի պատժուին՝ բաց ի պատժոց որոց կը ընան զանապարտուել ի քաղաքական իշխանութեանց: Ի փոխարէն այս զինուորութեանց վաճառակներ, Բրուսելոյ կառավարութիւնը խոստացեր է ներել մարդաւորաբար բոլորիսցի քահանայից, որոնք Սիպերիա քաղաքում են ի պատճառս իրենց մասնակցութեանը վերջին բոլորիսական ապստամբութեանը:

Մեր ընթերցողները արդէն գիտեն թէ Բրուսելոյ տէրութիւնը Վերմանիոյ մէջ ունեցած իւր երկիրները Վաղղիոյ Վաղղիոյ հասարակապետութեանը վաճառեց հինգ միլիոն թալէրին: Այժմ կը լինեմք թէ այս գնոյն փոխարէն՝ յիշեալ հասարակապետութիւնը պատերազմական նաւեր պիտի տայ: Այս լուրը կենցաղապէս անձանց խորհրդածութեանց կարեւոր նիւթ մը կը նայ ըլլալ: Ինչո՞ւ որ Բրուսելոյ ինչպէս կը տեսնուի, ցամաքի իւր զինուորական պատերազմութիւնները բաւական չհամարելով ծովային մեծ պատերազմութիւններ և կը տեսնէ: Ըսել է որ ապագային մէջ քաղաքական ծանր շփոթութիւն մի կը վախճուի: Գաղաղաբար այս երկիրը չհիմարու ըլլալուն վերայ տարակոյս չեմք կրնար ունենալ, երբ կը տեսնեմք թէ ոչ միայն Բրուսելոյ՝ այլ և բոլոր

լուր տէրութիւնները՝ մեծ և փոքրիկ կը շարունակեն իրենց պատերազմական պատերազմութիւնները:

Վերմանիոյ Վաղղիոյ Վաղղիոյ հաշտութեանը զինուորականներէն Հիւսթային զօրապետը՝ պատերազմական յատուկ շոգենաւոր մի ճամբայ ելեր է սուրբ Եւրոպայէ միջոցութեան զալու: Վերմանիոյ կը շարունակեն բարեկաշտութիւնը յայտնի է ամենուն, ուստի սիրելի է մեղհատուութեմ յիշեալ զօրապետը կուգայ յուստ և յերկրպագութիւն սրբազան տէրաց: Սակայն ամենք այս կարծիքով չեն, և շատերը կըսեն թէ Հիւսթային զօրապետին այս այցելութեան ներքեւ քաղաքական նպատակ մի կայ:

Փարիզի մէջ մօտ ժամանակներս բազմաթիւ վերջ հաղեմներ և արքայազուն իշխաններ պիտի գտնուին, որոնք յիշեալ մայրաքաղաքին տիրեցեալան Բրուսելոյ տահանգէսը տեսնելու պիտի երթան: Բրուսելոյ թագուհին արդէն փարիզէ և իւր եղբայրը Խաղաղութեան խաղաղութեանը Հիւսթային իշխանը ամուսն զերջին կը պատուի: Վերջոյ Վաղղիոյ թագաւորը և թագուհին ևս արդէն հասած պիտի ըլլան ի փարիզ: Բրուսելոյ կայսրը և Բրուսելոյ թագաւորը Զիւսթային առջի օրերէ մէկտեղ փարիզ պիտի երթան, ուր կայսերական պալատը պիտի բնակին: որոց մէկն է ևս, Բրուսելոյ կայսրը և կայսրուհին ևս այս տիրեցեալան Բրուսելոյ տահանգէսը տեսնելու պիտի երթան:

ԵՐԻՊՏՈՍ

Այս երկրին քաղաքակրթութիւնը, բարոյութիւնը և ամեն կերպ յատկապէս իշխանները օր ըստ օրէ աւելնալու վերայ են: Վասնզի Երիպտոսի երկիրը բարեկաշտաբար կը կառավարուի այնպիսի իշխաններէ մի, որ լուսաւորեալ միտք և վեհամեծծ սիրտ մը ունենալէ ի վատ, արդար, մարդասէր և սահմանադրաւոր է: Այս, բարձրապալու Խաղաղութեանը որ զիտութեանց և արեւոտից շերտեանց պաշտպան է, իւր հեռատես մտածութեամբ և հայրական զթութեամբ անգաղաք կաշխատի իւր ժողովրդոց նախապաշարութեանը և անոնց տղիտութիւնը օրըստ օրէ փարատելու, անոնց վաքը շոյելու և վերջապէս եւրոպական լուսաւորութեան և քաղաքակրթութեան բարիքը անոնց մէջ մտցնելու:

Մեր ըսածներուն զլուսաւոր ապացոյցներէն մէկը ազգային երեսփոխանական խորհրդանոցին հաստատութիւնն է: որով Վերմանիոյ Բարձրութիւնը ոչ միայն Երիպտոսի ժողովրդոց իւր վերայ ունեցած սէրը և գոհունակութիւնը աւելցուց, այլ և Եւրոպայի զըլխաւոր տէրութեանց՝ Երիպտոսի կառավարութեան վերայ ունեցած համակրութիւնը և բարեկամութիւնը մեծապէս հաստատեց:

Օգոստոսի Կարճեղն կայսրը ինչպէս լրագրոյս նախընթաց թուոյն մէջ ծանուցեցինք, ինքնապիւրջապառն ինքնակալ մի, հրաւիրած է զբարձրապալու փոխարքային ի տեսութիւն տիրեցեալան Բրուսելոյ տահանգէսը: Երիպտոսի և ուր պիտի երթայ, կըսեն, առաջիկայ ամսոյն մէջ: Վաղղիոյ կայսրը կը պատրաստուի բազում պատուով և արժանաւոր մեծարանք ընդունելու զփոխարքային Երիպտոսի: Վաղղիոյ լրագրի մի խօսքով: Երիպտոսի ինչպէս ինչպէս զօրաց Մէքսիքոյէն փարիզ հասնելու ծանուցանելով, այսպէս կը յաւելու:

«Այս վաշտը՝ որ գրեթէ 800 հոգիէ բաղկացեալ է, փարիզ պիտի մնայ որչափ ժամանակ որ Երիպտոսի փոխարքային այս մայրաքաղաք պիտի բնակի, ուր մօտեւ կը պատուի, և այս վեհապալան պատուոյ պահպանները պիտի ըլլայ: Երեւալ վաշտը խաղիկներէ կազմուած է, ամենքն ալ ընտրեալ մարդիկ, կատարելապէս հանդերձեալ և մոխրազոյն կտուէ (քուրի կրի) համազգեստներով հագուած

նման ճեղքայի թիւ 1-ը կոչուած զօրագնդերուն՝
Բնդհանրապէս կը լարծուի թէ բարձրապատիւ Իս-
մայիլ փաշան փարիզէն 1 ռնտոն պիտի անցնի յայ-
ցելութիւն օգոստոսի ալ իբրեւ թաղուհոյն .
որուն կառավարութեան Լեզիպոսի կառավարու-
թեանը հետ ունեցած մտերմ յարաբերութեանը
կապերը օրոքսորէ ևս առաւել կը ընդլայնուին .
Լեզիպոսի թաղի թաղի թաղի կը ընդլայնուին .
Բարձրապատիւ Իսմայիլ փաշան որոշեց որպէսզի
առաջիկայ Յունիս ամսոյն վերջը ճամբայ ելլէ Բա-
բելոն քաղաքը . Կը հաստատեն թէ Կ. Պօլսէն վսե-
մ լուրս փաշայէն հասած յաջող լուրերը ոչ սակաւ
նշանակաւոր ըզրէր են փոխարքային այս որոշմանը .

ԱՅԳԱՅԻՆ

Ընդեալ ամսոյ 28-ին ուրբաթ օրը Իզմիրի ազգային
երեսփոխանական ժողովը դուրսբերեցաւ յառաջոր-
դաբանն՝ Բաղդադի ժողովոյն ու թանգարանները
զաղտնի քուէարկութեամբ ընտրելու համար . որուն
կազմութեան հարկաւորութիւնը ժամանակէ մը 'ի
վեր շատ զգալի եղած էր , ազգային զորքերը կա-
րելի եղածին չափ կարգադրելու համար .

Գերեզայ երեսփոխանաց թիւը 19 հոգի էր . որոնք
փութացան իրենց քուէթուղթը տալու . և որովհետեւ
առաւել 3 քուէ հարկաւոր էր մեծագոյն մաս կազ-
մելու համար , ժողովը որոշեց որպէսզի ներկայ
չգտնուող երեսփոխանաց երկուորդ հրաւեր ըն յու-
շարկուի , ազաւելով զանոնք որ առաջիկայ կերակի-
րը՝ այսինքն Լալիքի 30-ին . կամ անձամբ բերեն
ամ կնքեալ նամակաւ յուղարկեն իրենց քուէթուղ-
թը . Հետեւաբար քուէտուղթը՝ ազգային կնքութիւն
ալ միաբան հաւանութեամբ յանձնուեցաւ երես-
փոխանական ժողովոյն ատենադպրին . և կերակի օրը
արիւշ քուէթուղթեր ևս հասնելով , պահանջուած մե-
ծագոյն մասը ձեռք բերուեցաւ ըստ Սահմանադրու-
թեան . իսկ անորոյ նախագահութեամբ մեր փոխ-
Առաջնորդ դերա . տէր Կարապետ վարդապետին և
'ի ներկայութեան մեծագոյն փոխ-Ատենապետին ,
ատենադպրին և եկեղեցական ու աշխարհական երես-
փոխանաց քուէտուղթ բացուեցաւ և քուէհամարը
ձգուաւ ըստ օրինի .

Եհաւտիկ նորընտիր քաղաքական ժողովոյ ան-
դամոց ցուցակը .

Սեծարդոյ Տեաքը

- Թաղուր Էֆէնտի Սիւրբեան ,
- Սիւրբեյ Լեքիզեան ,
- Սիման Վէլեան ,
- Խաչատուր Աղաբաբեան ,
- Կարապետ Շահինեան ,
- Յակոբ Աղաճանեան ,
- Պօղոս Պէրկամալեան ,
- Սեփան Տեաքեան .

Բաղդադական ժողովը ներկայ ամսոյ 5-ին ուրբաթ
օրը իւր առաջին նիստը ընելով հոգ տարաւ իւր
գիւտերը կազմելու հետեւեալ կերպիւ .

Սեծարդոյ Տեաքը

- Կարապետ Շահինեան՝ ատենապետ ,
- Սիման Վէլեան՝ փոխ-ատենապետ ,
- Պօղոս Պէրկամալեան՝ ատենադպր .

Գիտեմք որ ներկայ գօտարին պարագայից մէջ
Բաղդադական ժողովոյն պաշտօնը ծանր ու տաժանե-
լի է . բայց զիտեմք միանգամայն թէ Զաւարիտ ազ-
գասիրութիւնը ամեն դժուարութեանց և նեղութեց
յօժարամիտ յանձնառու կը լըլայ 'ի սէր ազգին և խա-
ղաղասիրական գովելի ուղով կաշխատի կերթերը՝
հնարաւոր եղածին չափ , հանդարտեցնելու և բարե-
կարգութիւնը հաստատելու ազգին մէջ .

Եհաւտիկ ողջամիտ հասարակութեան ակնկալու-
թիւնը նորընտիր Բաղդադական ժողովէն . որուն
կարողութիւն և յաջողութիւն կը բարեմաղթեմք 'ի
բոլոր սրտէ , 'ի միեմարութիւն սրտի ազգասիրաց .

Բաղդադական ժողովը իւր երկրորդ նիստին մէջ
որ տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օրը , Ոստանական
և Գաւառատանական խորհուրդները կազմեց .

Ընդամբ Ոստանական խորհուրդ .

Սեծարդոյ Տեաքը .

- Գրիգոր Էֆէնտի Լալոեան ,
- Աբրահամ Կարապետեան ,
- Պօղոս Վարպետեան ,

Սարգիս Տեաքեան .

Յովհաննէս Միքայելեան .

Ընդամբ Գաւառատանական խորհուրդ .

Սեծարդոյ Տեաքը

Տէր Փիլիպոս քահանայ .

Տէր Յակոբ .

Ս. Յովհաննէս Պալապետեան ,

Յակոբ Սիմոնեան ,

Ս. Միքայիլ Թեքլալեան .

Սարգիս Սուրբաբեան .

Ինչպէս մեր նախնիքայ թուով ծանուցած եմք ,
ահաւասիկ Գահիրէի մեր մեծարդոյ թղթակից աղա
Լ. Սուրաբեանին նամակը՝ որ Լեզիպոսի առաջ-
նորդ գերա . Գաբրիէլ սրբաղանին առ Լաւաւած
փոխուր իմացնելով՝ անոր յուղարկաւորութեան
փառաւոր հանդէսը կը նկարագրէ և մանրամասն տե-
ղեկութիւններ կուտայ հանդուցելոյն բազմամայ
ազգասիրական հովուութեանը վրայ .

Գահիրէ , 24 Սպրիլ 1867

Գաւառատան խորհուրդ ,

Վիճակի գերա . Սահմանող տէր Գաբրիէլ սրբաղան
ազգասիրական բազմամայ գաւառ հիւանդութենէ մը
ետքը՝ ամսոյ 20-էն 21 լուսնուր գիշերը ժամը 5 1/2-ին
վախճանեցաւ իւր եօթանասուն ամոյ՝ իր բնակարանին
մէջ որ 'ի Մարմինա (սուրբ Սիւնա) .

Տեղւոյն ազգային ժողովն ուղղով ժողովրդեան և
բախտաղիտութեանն ապաւոյց մի տալ , անոր յուղար-
կաւորութեան տփուր հանդէսը մեծվայելչութեամբ կա-
տարեց . 21-ին ուրբաթ առաւտուն մարմինը զոհուի
տալով , որպէսզի կը լըլայի ջերմութեանը զոհանայ , և
յուղարկաւորութեան բոլոր պատրաստութիւնները կա-
տարելէն յետոյ՝ ամսոյ 22-ին շաբաթ օրը ժամը 8-ին մի-
ջեշները մարմինը կառքով Մարմինայէն քաղաքիս Խօզ-
պիկէն լուսած հրապարակը բերուեցաւ , ուր յաւաքաց
պատրաստուած տան մը մէջ , զոր մեծա . Չիլիպի կի-
կա—Պէյը մատուցեց էր 'ի պատիւ . հանդուցելոյն , ժո-
ղովիւն էին ամեն ազգէ և ամեն աստիճանէ յուղարկա-
ւորք , զանազան քրիստոնեայ ազգաց եկեղեցականք և
հիւպատոս , քաղաքիս գրիթէ բոլոր հայերը և Աղեք-
սանդիպէն յատկապէս եկող հայաւորներ , Խօզպիկէ-
նէ մեծ հանդիս և խուռն բազմութեամբ սուրբ եկե-
ղեցի բերուեցաւ . ուր սուրբ պատարագ մատուցուելով
և օծման հանդէսը կատարուեցն զինի՝ թաղուեցաւ և
կեղեցւոյն գաւիթը՝ իւր կենդանութեանը պատրաստել
ուսած գերեզմանին մէջ .

Հանդուցեալ սրբաղանը բնիկ Մարտչի բլրով՝ 42
տարիէ 'ի վեր Գահիրէի մէջ եկեղեցական պաշտօն կը-
վարէր և Ս. Երուսաղէմայ հանդուցեալ կիրակոս Պատ-
րիարքին Եղիպատսի առաջնորդութենէ ելլելէն 'ի վեր
վիճակիս առաջնորդութիւն կընէր ամենայն գործունէ-
թեմամբ : Ազգերնու մէջ քիչ եկեղեցականք կը զըտ-
նուին որ ասոր պէս ազգին եկամուտն աւելցնելու աշ-
խատած ըլլան : Ըստ մեծի մասին անոր ջանից պատըն
է ինչ հարստութիւն որ ունին այսօրուան օրս Եղիպ-
ատի Հայոց եկեղեցիները : Ինքն պատճառ եղած է
Աղեքսանդրիոյ եկեղեցին ու մեծ պարտէզը ազգին ձեռ-
քէն չեկելուն . և քաղաքիս սուրբ Ստեփանոսեան մեծ
եկեղեցին ալ յատկապէս իւր աշխատութեամբն ու ջան-
քովը կառուցուած է . թողունք հազար ֆէսէն երկիրը ,
որ ստացաւ բարեկիշատակ Սայիտ փաշայէն և որուն բե-
րած վարձը մեծապէս կնպաստէ ազգիս ծանրծախուցը .

Անձնական հարստութիւն մը չունենալէն , կերելի թէ
անշահասէր անձ մըն է եղեր հանդուցեալ սրբաղանը
և իր բոլոր ճիշդ ազգն հարստացնելու համար թափի-
ր է : Իրեն բնական ճարտասանութեամբ ու կենցաղազի-
տութեամբը ազգին մեծամեծ դատեր վաստկուցեց և
Եղիպատսի բարձրա . Փոխարքայից և մասնաւորապէս
բարձրա . Սայիտ փաշային մեծ համակրութիւնը զրաւեր
է . այնպէս որ այս վերջինը զինքը շատ սիրելուն յառ-
կապէս բոլոր ծախքը վճարելով Երուսաղիս կերէր Խա-
լիոյ ջիւղովները մտնելու համար յառողջութիւն իւր
տկարութեան : Իր կառավարութեան ժամանակը տեղ-
ւոյն ազգայնոց մեծ ապաւեն եղած էր . անոր համար
խիստ արժանաւորութեամբ այս մեծածախ յուղարկա-
ւորութեան հանդէսը կատարեցաւ .

Եղիպատսի երախտազէտ Հայ ժողովուրդը միւտ

ճանչցիր է իր գործունեայ հովուին երախտաբար և ջա-
նայեր է անոր ծերութեան վշտալի օրերը հնար եղածին
չափ քաղցրացնելու : Գաւառական անոր բնակութեան
համար շինել տուեր է Մարմինայի օդաւէտ բնակարա-
նը , երկնի գեղեցիկ կառք մը գնել է իւր և 25 անգ-
ղիական լիւս ամսական յատկացնելով՝ իր ծերութեան
օրերը հանգիստ անցնելու ամեն ջանք բերել է . թէպէտ
Նորին Սրբաշնութեան հիւանդագին վիճակը չէր թո-
ղուր իրեն որ հանդատութեան ճաշակ մը տանէր , մինչև
որ յԱրարչէն յաւիտենական հազտեան հրաւորուե-
ցաւ . որուն մէջ երանուէտ փառք կը մաղթենք իրեն :

Ինքը 4—5 տարիէ 'ի վեր տկարութեամբ պառաւա-
ւաւ լըլանութենէ քաղաւած էր և փոխանորդներու ձե-
ռօր կը վարուէր իր պաշտօնը : Սակայն Եղիպատսի
Հայերը մինչև ցարդ անոր արժանաւոր փոխանորդ մը
չկրնային գտնել . տեսնելով այսուհետեւ պիտի յաջողին
արժանաւոր յաջորդ մը գտնելու :

Մարգիկ կերթան աս աշխարհէս . բայց երանի՜ ան
մարդուն , որ բարի վիշտաւակ կը թողու իր ետեւէն :

Ս. Մարտիան :

— Եղիպատսի ծանուցելն մեզի թէ ժամանակէ մը 'ի
վեր Պօլսի հաստատուած Լուսաւորչեան անուամբ ըն-
կերթիւնը հրատարակել է զիւր մը՝ Պատիկը Հայաս-
տանեայ լուսաւորչեան սուրբ եկեղեցւոյ անուամբ ,
որ կըրթանդակէ եղեր մեր եկեղեցւոյն Գաւառութիւ-
նը , Մաշադը , Դամազիլը և այլն , ինչ ինչ փոփո-
խութեամբ և համապատասխանութեամբ :

Թիւրքոյ միւտ լիւթօրմ սիրող եղած եմ , բայց մեր
ազգին այժմեան վիճակին մէջ մեկնէլ լիւթօրմ անծա-
մանակ կը համարիմ . վստահեցնելու համար ձեռք
թէ մեզի ամենեկն առաջ պէտք եղած բանը ուսումնքն է .
որով զիտուն ազգաց կարգը անցնիլը և ապա զիտու-
թեամբ ընենք ինչ բարեկարգութիւն որ հարկ է ընել
ազգին մէջ . որպէսզի ըրածնիս՝ թէ՛ կատարեալ ըլլայ
և թէ՛ արդիւնատու :

Ըստ իս , Լուսաւորչեան ընկերութիւնը տեղի օգ-
տակար ծառայութիւն մը բրած կըլլար ազգին՝ եթէ
ճամար Անձնաւորք անուն ընկերութեան օգնելու և
կամ Պէրկիթ աշխարհայեցեալ ընկերութեան . որոց նը-
ստատիւն ազգին մէջ ստեղծ տարածելէ , որ ըսել է
փրկութեան մէկ հատիկ միջոց :

Ս. է իմ կարծիքս :

Գանք որ այս շաբթու ալ նոյն լուսաւորչեան մէջ
կարդացնիր թէ Կ. Պօլսոյ Պատրիարքարանը հրեքի է
յիշեալ գիրքը իւր տեղի մեղրութեանց պատկեր քան
Լուսաւորչեան եկեղեցւոյ : Սուր վրայ հետաքրքրու-
թիւն չարժեցաւ և ուղեցիլ զիտնալ թէ՛ այդ մարդիկն
ինչ ըրին են մեր Գաւառիցի , Դարակալին , Մաշ-
ադիցի , որ աղաւաղեալ և անընդունելի կը համարի մեր
պատրիարքարանը : Ուստի բարեկամիս մէկին հետ խո-
սեցայ հատ մը բերել տալու : — Պէյը սուղ է , ըսաւ .

— Սէկ մեծիմէն , ըսի :

— Գոնէ կէս ալ ծախք կերթայ , կըլլայ մէկուկէս .
ու թէ՛ որ զիւրքը անարժան բան մը ըլլայ՝ մեղք չէ՞ մեր
մէկուկէս մեծիմէնին , որով կրնանք օգտակար գիրք մը
ստանալ :

Իրաւունք տուի բարեկամիս առաքելութեանը , և
ցուցայ որ մեր լուսաւորչեանը նոր հրատարակութեանց
վրայ լիւթօրմ տեղեկութիւններ չեն տար եւրոպա-
կանայ պէս , որ ընթերցողը հասկընայ թէ ինչ է գնել-
լիք գիրքը և ըստ այնմ՝ ստակ հանէ քսակէն : Բանդի
կարծեմ՝ շատ բան մը չհասկըցաւ ինչ ինչ փոփոխու-
թեամբ և համապատասխանութեամբ և աղաւաղեալ՝ բարեկէն :

Ս. Մարտիան :

— Երբեք ցաւալի գէպը մի դառն տխրութեան մէջ
չգեց Լեզիպոսիցի բնակիչ Հայ գերդաստան մի :

Չմիւռնայի տէր Գաւառեան մեծապատիւ Գա-
ղարոս աղային տիկինը իրենց հոյակապ տանը պար-
տէկին մէջ կը պառտի եղեր , իւր հնդեռասանամեայ
աղջիկը իւր առջեւ երթալով : Կանխած երեխային
կայնած դեմքին կը լըլէ և խորութիւն մի կը բացուի ,
որուն մէջ կիսնայ դժբաղդ երեխայն 'ի յուսահա-
թիւն իւր գործադուլ մօրը . որ թէպէտ և անօր-
քոն է եղեր , բայց չհասնի բռնելու ընա :

Կերելի թէ այս տեղը եղիպատեան հնութենէ
մնացած ջրամբար (սարնըճ) մըն էր , որուն կամա-
րը թէ՛ և հաստատաւէն , բայց ժամանակին ապակա-
նութեանը չէ կըցեր գիմանալ :

Տէր Գաւառեան մեծաշուք գերդաստանը իւր
ամեն անգամեքով շատ անգամ պարտէկին այս
զուարճալի տեղը կը բռնուի եղեր . ուստի Լուսաւոր-

ժոյ ողորմութիւնը պահպանել է զնա մեծադոյն
յժբաղդութիւնն մը • Հետեւեալը այս միջոցաւ
խորհրդածութիւնը պէտք է որ թեթեւեմ
դառն տխրութիւնը :

Կոստանդնուպոլսոյ ազգային երեսփոխանական
ժողովոյն ղեկավար անցեալ ամսոյ 20ին խնդրագիր մի
մատոյց ամենապատիւ Ս. Պատրիարքին՝ Պալատե-
նիա կողմէն կանոնադրութեան վերաբերեալ
նկատմամբ : Այս կարեւոր գրութեան արժան կընա-
մարիմք լրագրոյ միջոցաւ հրատարակել ի տեղե-
կութիւն մեր յարգոյ ընթերցողոց Հնդկաստանի :

Ամենապատիւ սրբազան Տէր .

Յայտ խի է բարձր Սրբազանութեան ձեռում թէ ի
հանդիսաւոր դուարման ազգային երեսփոխանական
ընդհանուր ժողովոյ Հայոց Տաճկաստանի յաւուր քանե-
րորդի չորրորդի ամենան զեկեմներէ յամի հազար
ութիւն հարիւր վաթսուներորդի հինգերորդի, յազարս ի
գործ արկանելոյ զսահմանադրական իրաւունս իւր ի
մասնակցութիւն ընտրութեան ընդհանրական կաթողի-
կոսի ամենայն Հայոց, եղևն բաժն և վասն Պալատե-
նիա անուն կարգադրութեան որ սահմանաւն էր ի 1856 ի
կառավարութիւնն Ռուսաստանի՝ որպէս բարեկարգ կա-
նոն վարչութեան գործոցն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ :

Արդ վերջիւեալ կարգադրութիւնն թէպէտև սա-
մանաւ ի 1836 ի մեծագոր տէրութիւնն Ռուսաց, բայց
զոլով յորինեալ առանց մասնակցութեան և խորհրդակ-
ցութեան ազգիս, այլ միմիայն ի ձեռն անձանց ոմանց
որք թերևս անգիտակ էին օրինաց և աւանդութեանց
սուրբ և դուրսիս եկեղեցւոյն Հայաստանեայց, և յա-
զարս պարտականիցն յինքեան ինչ ինչ սրտամտորու-
թիւնն անհամաձայն նախնի հարազատ դրութեան
հայրենի սուրբ եկեղեցւոյն և կաթողիկոսական անկա-
խութեան, և ըստորում կաթողիկոսական յանձնաժո-
ղովն որ կազմեցաւ ի վերջիւեալ տարեալն դուարմանն,
յերկրորդ դուարմանն ազգային ընդհանուր ժողովոյ որ
վասն այս օրինոյ ի 1866 ի 27 Մայիսի՝ յայտ արար
տեղեկագրովն զամբարանութիւն և զանհարազատու-
թիւնն Պալատե-
նիա կարգադրութեանն, և ըստորում
Հնդկաստանի ազգային մեր դուրմամբ և Հայք պլոյ
երկրայ (ընդ որս և մեր) լուծեալմբ՝ և հոգեւոյ կա-
թողիկոսութեան մեր Ներսէս և Մատթէոս անգործադրու-
թեամբ՝ ընդ բոլորով արկեալ են զայն կարգադրու-
թիւն, ազգային երեսփոխանական ընդհանուր ժողով
Հայոց Տաճկաստանի միաձայն հաւանութեամբ որոշ-
եաց զի «պէնի ընտրութեան և հաստատութեան ընդ-
հանրական կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, ինդրեայի
« ի նորոյ Հայրապետէն բարձումն և փոփոխութիւն այ-
« նոցիկ անհարազատ տրամադրութեանց նոյն կարգա-
« դրութեան, օրինաւոր և արդար եղանակաւ . այսինքն
« մասնակցութեամբ և խորհրդակցութեամբ Հայոց որ
« ի Տաճկաստան, ի Ռուսաստան, ի Պարսկաստան ի
« Հնդկաստան և յալ տեղիս » :

Եւ արդ գործ ընտրութեան և հաստատութեան յա-
ջորդի սրբոյ թաղով իշմիածնի աւարտեալ գոլով, ազ-
այն երեսփոխանական ընդհանուր ժողով Հայոց Տաճ-
կաստանի առ ի ներկայացուցանել զայս որոշումն իւր
նաև որիմաք ազգիս վասն ինչ ինչ եկեղեցական բարե-
կարգութեանց, սպասէր երջանիկ աւուր տեսանելոյ ի
ծոյ իւր ընդհանրական կաթողիկոս և ծայրագոյն
Պապարիարք զվեհափառ Տ. Տ. Գեորգ սրբազնաւատար
արքեպիսկոպոսն, որ այժմ ի մայրաքաղաքիս է, և ըն-
դունելոյ միանգամայն . զՀայրապետական օրհնութիւնն
ի բերանոյ Նորին Անհախառնութեան . բայց զայսոր ոչ
սրժանացաւ այսմ անկախեալ բարեւոյն ընդհանուրն :

Վասնորոյ զիսան ազգային ընդհանուր ժողովոյ լոն-
ով թէ մեծ է որ ճանապարհորդութեան Նորին Ան-
խախտութեան ի սուրբ իշմիածնի, սրբաւ անձին վար-
անի ոչ ևս սպասել, այլ պաշտօնական գրութեամբս
փութայ խնդրել խոնարհաբար, զի բարձր սրբազնու-
թիւն ձեր իւր նախագահ ազգային երեսփոխանական
ժողովոյ Հայոց Տաճկաստանի, հաճեցի առաջի առնել
Նորին Անհախառնութեան ղեկավար որոշումն այս, զոր
« ընդհանուր ժողովն մահու և կենաց խնդիր հոգեկանց
ան սուրբ և ուղղափառ եկեղեցւոյն, և ի զիմաց Տաճ-
կաստանի Հայոց խնդրել ի Նորին Անհախառնութեան,
զի յորժամ տայն նախ Տէր հասանել ի Ս. Իշմիածնի
թաղով սրբոյ հորն մերոյ Լուսաւորչի, առաջին գործ-
ալոյն ինքեան ի ձեռս բերել ուստի և անկ լիցի, զորի-
ւոր միջոց գործադրութեան այս որոշման :

Ընդհանուր ժողովոյ զիսան ոչ աւելորդ համարի ի
յուշածել բարձր Սրբազնութեան ձեռում և ձեռով
նախագահական միջնորդութեամբ Նորին Անհախա-
ռնութեան թէ՛ ըստ վիսպութեան արձանագրութեանց
մեծի Սինոդի սրբոյ Իշմիածնի, արդէն ի քան ամաց
հետէ նախկին Պարսկաստանի Կոթլասեան սահմանաց մի
զինի միւսոյ քանակոյ գրեալն առ հոգեւոյն նախորդս
իւր Ներսէս և Մատթէոս կաթողիկոսանս, վասն
բարձման և փոփոխութեան ինչ ինչ յորոշումոց, այս-
ինքն վասն վերաբերութեան յինչեալ կարգադրութեանն :

Հետեւեալ որ և է յապաղումն կատարման այս ար-
գային փափաքանց, համարեացի այսուհետև արդարեւ
ներքին անփոփոխութեան և արդար անփոփոխութեան
մութեան : Այնպէս, և այլն :

Ի Բեմաջ ազգ. Երես. Ընդ. Ժող. Հայոց Տաճկաստանի
Ստեփանապոլ
Գրիգոր Մարկոսեան Բարուհակ Ֆերուհիան :

Այս ուղերձը անյապաղ վեհափառ կարողիկոսին
յանձնուեցաւ հետեւեալ նամակաւ, զոր սրբազան
Պապարիարք յուղարկեց Նորին Անհախառնութեանց :

Ամենապատիւ և վեհափառ սրբազան Տէր .
Ի զիմաց զիսան ազգային երեսփոխանական ընդ-
հանուր ժողովոյ Հայոց Տաճկաստանի ստացեալ մեր ըն-
դունելեալ ուղերձն՝ սրբաւ անձին համարել լորն նա-
խագահ նոյն ընդհանուր ժողովոյ ներկայիս մատու-
ցանել զայն ամենապատիւ և վեհափառ բարձր Սրբազ-
նութեան ձեռում, Համաձայն որոշման և բաղձանաց
ընդհանուր ժողովոյ, զորմէ բանք էն ի նմին ուղերձի,
ինչորով և մեր ի Բ. Սրբազնութեան ձեռմէ, զի ի հա-
րանի ձեր ընտրելու Տեառն ողջաբն և անվնաս ի Մայր
աթոռ սրբոյ Իշմիածնի, հաճեցիք ձեր Հայրապետա-
կան խնամք հոգ յանձնել յազարս ի կատարումն
և յարգումն անկող զնոյն ամենակարեւոր բաղձանս ազ-
գիս Հայոց Տաճկաստանի :

Ի վստահութեամբ ի բարեհաճութիւն Բ. Սրբազ-
նութեան ձեռում, միամբ անկախ և անսպասելի ազգա-
յինս այս կարեւորագոյն խնդրոյ և փափաքանց :

(ԿԻ) (Սրբազնութեան)
24 Մարտ 1867 Պատրիարք Կ. Պոլս
Ի պատրիարքարան Հայոց Պողոս Արքեպիսկոպոս
Կոստանդնուպոլս

Ինչպէս յայտնի է, վեհա. Ս. կարողիկոսին էլ
Պոլսին ձեռմբայ եւժ օրն ալ՝ նոյն մայրաքաղաքին
ազգային երեսփոխանական ժողովոյն ատենապետ
վեհ. Բարուհակ-Պեղ պատուական խտենախօսու-
քին մի կարգաց, ուղղեալ առ Նորին Սրբազնութեանն
Այս ատենախօսութեան ալ արժան կընամարիմք
արձանագրել Արշալոյսոյ մեջ, ի տեղեկութիւն մեր
հետաքնակ ընթերցողաց :

Վեհափառ Տէր,

Այսոր կըպատեցաւ որ թալ Ձեր բարձր կոչմանը,
որ թողով մայրաքաղաքիս Հայ ժողովարդը . բայց մեր
Ձեր հաւատարմի հօսն ու ամենահազարն զաւանեքը
վերջին միջոցաւ արձանագրեալ մեր կողմէն այսոր Ձեր բարձր
սրբազնութեան Ձեր առաքելական կենսատու օրհնու-
թիւնը անգամ մ'ալ վայելելու : Ձեր օրհնութիւնն ու
Ձեր խնամատիւց խօսքերը պիտի վտարանդեն անտարա-
կոյս ատենութիւնն ու նեղութիւնը . արմատախիլ պի-
տի ընաճելն արդող ազգատեղութեան մը ողին, պիտի
փարատեն տղիտութեան խաւարը : Եւ այս արհամար-
հելի յատկութեան փոխարէն պիտի սերմանն լցոյ ի
միտս, արդարութիւն ի գործս և սէր ի սիրտս . որոյ
արդիւնքը պիտի ըլլայ հաւատարմութիւն, ազգասիրու-
թիւն, մարդասիրութիւն, և Աստուածսիրութիւն :

Այնուհետեւ Հայկական հօտին ոչխարներն իրենց ա-
ջալուրջ ու անխնայ հովուապետին հովանաւորութեանը
ներքեւ իրարու հետ անքակտելի սիրով սիրակապեալ,
ձեռք ձեռքի տուած 19րդ սա լուսաւորեալ դարուն սո-
պարեզին մէջ ի յառաջադիմութիւն պիտի արշաւեն :
Յուսանք ուրեմն, աշխատինք եղբարք, կրենք մարդ-
կութեան պատիւը . վասնզի խորհրդատու ոչ շատ հեռի
է մեր ոտքերուն տակէն : Սն, առաջարկենք փրկութեան
նաւահանգիստը հասնելու, այսինքն սիրոյ և գիտու-
թեան նաւահանգիստը :

Եւ Գ. Ղեկավար արթուն, Գ. արժանաւոր
Նաւապետ, առաջնորդէ մեր դարերէ ի վեր ալեկոծ-
եալ նաւակը, ապա թէ ոչ կորնչիմք Տէր :

Տաճկաստանի Հայերը զբեղ իրենց Հայրապետ ընտ-
րեցին . նոյնը ըրին ամեն ուրիշ աշխարհի հայերն ալ :

Ձեր ընտրութիւնը բաղձայ ձայնովը եղաւ, կըհաւա-
սանք որ Աստուծոյ ձայնովը եղաւ :

Հայերը մեծ յոյս ունին Ձեր վրայ, վասնզի զգային
որ Սրբազնոյ նման պիտի աշխատէր, երջանկալիշա-
տակ նախորդացը յիշատակը պիտի կենդանացունէր,
և քու գործքերդ պատմութեան յիշատակին մէջ քու
անունդ անմահ պիտի պահեն :

Մեր վրայ ենք, որ Գ. քանիցս անգամ կրկնեցիք .
որ այս մեր կրօնական, ազգին, եկեղեցւոյն իրաւունքն
ըն պիտի պաշտպանէր և մինչև անգամ Ձեր կենքը՝
որ մեզ համար թանկագին է, պիտի զոհէ ի հարկին :

Այսու ամենայնիւ ճշմ. կրնար ուրանալ որ «Եթէ
ոչ Տէր պահէ զքաղաքն, ի նախիր տքին պահապանը
նորա» . բայց կըհաւատանք որ «Մարդ է որ գործէ զեր-
կը» :

Գ. քանի զիսան, վեհափառ Տէր, որ ազգին կենաց
ու մահուն արտաստեմանաւորութիւնը կըլրէր Աստու-
ծոյ տղև . վասնզի «Արու՜ շատ տուաւ, շատ խնդ-
րեցի ի նմանէ» :

Արդ՝ կաղաչեմք, Տէր, քրտնաջան աշխատեցէք ազ-
գին բարեւաւորութեանն ու յառաջադիմութեանը համար .
Եւ մենք ամենքս ալ կրկնողներն ի Տեառնէ Աստու-
ծոյ, որ զբեղ հրեշտակաց թեւերովն անվտանգ և ան-
վրդով հասցնէ Սխմանիջոյ սուրբ վայրը առաքելա-
կան անփոփոխ վրայ, և տայ զօրութիւն և կարողութիւն
գործելոյ :

Կըպաղատմք, վեհափառ Հայրապետ, որ անպա-
կաս ընէր Ձեր օրհնութիւնները յԱրեւելից յԱրեւմտոս
մեր վրայ՝ որուն միշտ կարօտութիւն կըզգանք :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Մուրատեան և Հայկազեան վարժարանաց
և Միջնորդական Ընթացիկ
Գրեալ դիմաւորեալ յարժա. Հ. Սարգիս
վարդապետ Թեոդորեան :
Տպեալ ի Գարեղ, յամի 1866

Այս աշխատանքներէն որ պարզ գրաբառ լեզ-
ուաւ շարադրեալ է, ուրաւալ չորս ստուար հատոր-
ներէ կըբաղկանայ եւ Ռուսացի պատուաւոր Հայ
վաճառական մեծագոյն պարոն Պողոս Ռ. Նատիր-
եանի օժանդակութեամբ ի լոյս ընծայեալ է Գարեղի
մեջ մարտ տպագրութեամբ :

Առաջին հատորին սկիզբը բազմաթիւն հեղինա-
կին կենդանագիրը դրուած է . որուն դիմացը վերայ
գրեք ճիշդագրեալ կըտեսնուի իւր ներքին վիշտը
ընդ լիբաւումն ազգաշիրակաւ սուաչագրութեանց
իւրոյ, վասն զանգամ պատմաւորաց . զորս մանրա-
մաւնաբար կըծանուցանէ իւր զիրքին մեջ :

Այս պատմութիւնը՝ քաղեալն ըստ մասին գալ-
բաղկական, բայց ըստ մասին ալ կըբաղկան եւ շատ
օգտակար կընայ համարուիլ ազգին՝ վասն զգոչու-
քեան ապագայ ժամանակաց մեջ եւ վասն ճանաչելոյ
ճշմարիտ եւ կարծեցալ ազգասերները :

Ռուսի կըյորդորեմ մեր ուսումնական ազգային-
ները ուղարկութեամբ ընթեմուի այս կըրական եւ
միանգամայն հետաքրքրական ընդարձակ պատմու-
քին . մանաւանդ ունոր Բովանդակութիւնը՝ որ
չորրորդ հատորին վերջը դրուած է «ի խելամուռ-
քին ճշմարտութեան եւ արդարութեան եւ ի խրատ
զգոյնութեան ազգիս Թորգոմեան» :

Այն Բովանդակութեան նախադրութիւնը եւ անոր
հետեւն եկող «Գարման ջարեաց ազգիս Թորգոմեան»
վերնագրով յօդուածը միտք ունիմք լրագրոյս հե-
տեւեալ մէկ բուռով հրատարակել ի տեղեկութիւն
եւ յօգուտ մեր ընթերցողաց :

Այս պատմութիւնը կըմատուի ի Կոստանդնուպո-
լս 42 Ֆրանք չորս հատորը :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 10 ՄԱՅԻՍ

Վայսերական հրովարտակաւ, Ըրդարութեւ բարձ-
րագոյն ատենին անդամներն վսե . Սալֆեթ փա-
շան՝ վաճառականութեան և հրապարակական շին-
ուածոց պաշտօնեայ անուանեցաւ, փոխանակ վսեմ .
Հալիլ փաշային . որուն կայսերական թնդանօթա-
րանին տեսչութիւնը յանձնուեցաւ :

Դարձեալ կայսերական հրամանաւ, Չիա փաշան
որ բարձրագոյն ատենին անդամ է, Վիպրոսի կա-
ռավարիչ կարգեցաւ :

Ընդեալ շարժու Սիւհաբէ-Սարուր Ֆեւկաթը
և Եսայի Տէրեա գործերը Վերիտ դային, ուր օգ-
նական զինուորներ և պատերազմական զանազան
պաշարներ տարաւ :

